



**Kommersiell linjetrafik Statistik
på vatten 2013 2014:32**

Kommersiell linjetrafik **Statistik**
på vatten 2013 **2014:32**

Trafikanalys

Adress: Torsgatan 30

113 21 Stockholm

Telefon: 010 414 42 00

Fax: 010 414 42 10

E-post: trafikanalys@trafa.se

Webbadress: www.trafa.se

Ansvarig utgivare: Brita Saxton

Publiceringsdatum: 2014-11-28

Förord

Trafikanalys publicerar statistik om bland annat kollektivtrafik och samhällsbetalda resor.

I publikationen Lokal och regional kollektivtrafik presenteras subventionerad kollektivtrafik på väg, vilken utgör drygt 90 procent av utbudet mätt i fordonskilometer. Uppgifter om den linjelagda kollektivtrafik som bedrivs av kollektivtrafikföretag i egen regi och på helt kommersiella villkor insamlas på andra grunder och presenteras därför separat. Detta är första gången resultat från undersökningen Kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten publiceras.

Uppföljningar av kollektivtrafik som passerar minst en länsgräns har tidigare gjorts av SIKA sedan 1999. Undersökningen kallades då Långväga busstrafik. Sedan 2010 görs undersökningen av Trafikanalys. Före den 1 januari 2012 hade länens trafikhuvudmän i princip rätt att stoppa kommersiell kollektiv linjetrafik inom länen, men i och med en lagändring om kollektivtrafik i Sverige finns inte längre en sådan invändningsrätt (SFS 2010:1065).

Med den nya definitionen kommer nuvarande undersökning att omfatta all kommersiell kollektiv linjelagd trafik på såväl väg, spår som vatten, även sådan som sker inom län.

Denna rapport syftar till att beskriva den kommersiella kollektiva linjetrafiken på vatten i Sverige, den service som erbjuds, hur tjänsterna används samt egenskaper hos fartygen som används.

Föreliggande rapport har producerats av Åsa Greijer på Statisticon AB samt Mats Wiklund på Trafikanalys. Projektledare har varit Tom Petersen.

Stockholm november 2014

Per-Åke Vikman

Avdelningschef

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	7
1. Inledning	9
1.1. Ny kollektivtrafiklag 2012	9
1.2. Statistiksystem för kollektivtrafik	10
2. Metod	11
2.1. Population, urval och avgränsningar.....	11
2.2. Täckning av verksamheten	11
2.3. Beräkning av transportarbetet.....	12
3. Resultat	13
3.1. Utbud.....	13
3.2. Resande.....	13
3.3. Fartyg.....	13
3.4. Nyckeltal.....	13
4. Tabeller	15
Bilaga 1: Fakta om statistiken	19
Bilaga 2: Frågeblankett	23
Bilaga 3 Definitioner	25

Sammanfattning

Med kommersiell kollektiv linjetrafik avses linjelagd kollektivtrafik som bedrivs av kollektivtrafikföretag i egen regi eller på uppdrag av annan kommersiell aktör, utan subventioner från det allmänna eller med andra villkor knutna till trafiken.

15 företag som bedrev kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten i Sverige under 2013 har lämnat uppgifter till föreliggande undersökning. Under år 2013 körde företagen sammanlagt 28 linjer.

Den totala passagerarkapaciteten i fartyg som erbjöds för kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten under 2013 var 2,7 miljoner. Fartygen körde sammanlagt omkring 172 000 kilometer.

Det gjordes 17 300 avgångar med kommersiell kollektiv linjetrafik under året, vilket igenomsnitt motsvarar 665 avgångar per linje.

Hur den kommersiella kollektiva linjetrafiken används redovisas genom antal resor och transportarbetet (det vill säga antalet passagerare gånger antalet km). Totalt genomfördes knappt 600 000 resor med kommersiell kollektiv linjetrafik under år 2013. Det transportarbete som utfördes under 2013 var 11,4 miljoner personkilometer.

Totalt användes 30 fartyg för kommersiell linjelagd trafik under det aktuella året, varav en övervägande majoritet, 28 st., var dieseldrivna.

1. Inledning

Syftet med en undersökning om "Kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten" är att beskriva till sjöss bedriven kommersiell kollektiv linjetrafik i Sverige. Med detta avses den service som erbjuds i form av antal linjer, turer och sittplatser/passagerarplatser samt utnyttjandet av dessa tjänster i form av antal resor och som utförs helt utan bidrag från stat, landsting eller kommun.

Sedan den 1 januari 2012 gäller en ny kollektivtrafiklag i Sverige och sedan 1 augusti 2012 omfattar lagen även kollektivtrafik på vatten. Utgångspunkten är att efterlikna den undersökning som görs avseende kommersiell kollektiv linjetrafik på väg, men eftersom operatörer på vatten är en mer oprövad undersökningspopulation redovisas endast ett fåtal resultat från undersökningen.

Kommersiell trafik bedrivs av ett trafikföretag i egen regi eller på uppdrag av annan utan bidrag från stat, landsting eller kommun. Det kommersiella trafikföretaget/uppdragsgivaren beslutar exempelvis helt på egen hand om linjesträckning, tidtabell, passagerarkapacitet, prissättning och när trafiken ska etableras eller upphöra.

Detta är första gången Trafikanalys publicerar resultat från en undersökning av företag eller organisationer som har eller haft tillstånd att bedriva kommersiell kollektiv linjetrafik till sjöss. Endast företag eller organisationer som bedrivit verksamhet i egen eller delvis i egen regi, eller som utfört trafik åt ett annat kommersiellt företag eller ekonomisk förening ingår i målpopulationen.

Viktiga användningsområden för statistiken är bland annat att ge underlag till:

- utvärderingen av den nya kollektivtrafiklagen som från och med 1 augusti år 2012 även gäller på vatten
- Att kunna följa upp målet om en fördubblad kollektivtrafik till år 2020
- opinionsbildning inom bransch- och intresseorganisationer, t.ex. Skärgårdsredarna

1.1. Ny kollektivtrafiklag 2012

Sedan den 1 januari 2012 gäller en ny kollektivtrafiklag i Sverige¹. Nu måste behoven av allmän kollektivtrafik beskrivas av de regionala kollektivtrafikmyndigheterna (RKM) i regionala trafikförsörjningsprogram, samt vilka krav som den ska uppfylla, till exempel i form av turtäthet, fordonens utformning, bränsle och så vidare. Om det inte finns tillräckliga kommersiella möjligheter i trafik med dessa krav tas ett beslut om allmän trafikplikt, som ger RKM rätt att handla upp eller direkttilldela trafiken med skattesubvention. Den operatör som får trafiken har dock inte någon ensamrätt, utan vem som helst kan etablera trafik med endast det kravet att tidtabell och hållplatser skall anmälas till RKM tre veckor i förväg. I praktiken är det förstas svårt att konkurrera med den skattesubventionerade trafiken, och dessutom kan det finnas

¹ SFS 2010:1065. För mer information om den nya kollektivtrafiklagen och dess konsekvenser hänvisas till Trafikanalys uppföljningsarbete, till exempel Rapport 2012:13 "Utvärdering av marknadsöppningar i kollektivtrafiken – rapport 2013", samt PM 2013:6 "De första regionala trafikförsörjningsprogrammen – en granskning med fokus på möjligheter för kommersiell kollektivtrafik".

andra praktiska hinder som fysisk tillgång till hållplatser, terminaler, depåer, informations-system, med mera. Trots det kan det ändå finnas nischer där kommersiella företag kan finna lönsam trafik.

I den nya lagen definieras regional kollektivtrafik delvis annorlunda än tidigare. Förutom trafik inom länet räknas numera även viss trafik över länsgräns som regional kollektivtrafik, nämligen trafik som syftar till att tillgodose resor till och från arbetet, och även annat resande som kan betecknas som "vardagsresande". Dessutom omfattas nu även kollektivtrafik på vatten av lagen om kollektivtrafik. Länsgränser är därmed inte längre lika relevanta som grund för indelningar av statistiken, men behålls här tills vidare för att möjliggöra jämförelser över tiden. Denna utvidgade definition innebär också att länen fritt kan samarbeta över länsgränser och komma överens om att ta beslut om allmän trafikplikt för länsöverskridande trafik. Tidigare krävdes regeringens tillstånd för detta.

1.2. Statistiksystem för kollektivtrafik

Kollektivtrafikbegreppet har tidigare delats upp i tre huvudgrupper – allmän kollektivtrafik, särskild kollektivtrafik samt turist- och chartertrafik. Allmän kollektivtrafik erbjuds allmänheten exempelvis via tidtabeller och annan information. I begreppet särskild kollektivtrafik ingår färdtjänst, skolskjutsar och sjukresor. Därutöver omfattar begreppet kollektivtrafik sådan turist- och chartertrafik som erbjuds allmänheten i former som kan betraktas som kollektivtrafik.

Allmän och särskild kollektivtrafik är sedan länge oftast delvis eller helt samhällsfinansierad, även om det länge också förekommit helt kommersiell kollektiv linjetrafik, särskilt över länsgräns och i form av transfer till flygplatser. Turist- och chartertrafik är däremot sällan finansierad av samhället, och är vanligtvis inte heller linjelagd med tidtabell. Den kan också ha ett annat syfte än själva transporten. Med den nya lagen öppnas dock möjligheten att även fria privata initiativ ska kunna erbjuda allmän, linjebunden kollektivtrafik. Den trafik som tidigare gick under benämningen "allmän kollektivtrafik" i betydelsen att den var skattesubventionerad måste därför nu kallas något annat, till exempel trafik som omfattas av allmän trafikplikt.

Kollektivtrafiken indelas även efter det geografiska område som trafiken omfattar. Det finns tre trafikeringsområden – regional, interregional samt internationell trafik². Regional trafik avser kollektivtrafik som huvudsakligen sker inom ett län, men med den nya lagen omfattar regional kollektivtrafik även trafik över länsgräns som syftar till att tillgodose arbetspendling eller annat vardagsresande. När vi skriver "inomregional trafik" i rapporten menas däremot trafik strikt inom län. Interregional trafik avser trafik mellan två eller flera län, och internationell trafik avser trafik över en nationsgräns.

Denna rapport behandlar kommersiell linjelagd kollektivtrafik, det vill säga allmän kommersiell kollektiv linjetrafik med regionala, interregionala och internationella trafikeringsområden.

² Dessutom används begreppet lokal kollektivtrafik som vanligtvis avser stadstrafik. Trafikanalys skiljer inte ut den lokala kollektivtrafiken från den regionala.

2. Metod

2.1. Population, urval och avgränsningar

Undersökningen "Kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten" syftar till att beskriva regional kommersiell kollektiv linjetrafik i Sverige som bedrivs med fartyg. Den avser trafik som bedöms kunna utföras på kommersiell grund, den service som erbjuds i form av antal linjer, turer och antal sittplatser samt hur tjänsterna används i form av antal resor.

Kommersiell trafik bedrivs av ett trafikföretag i egen regi eller på uppdrag av annan utan bidrag från stat, landsting eller kommun. Det kommersiella trafikföretaget/uppdragsgivaren beslutar exempelvis helt på egen hand om linjesträckning, tidtabell, passagerarkapacitet, prissättning och när trafiken ska etableras eller upphöra. Undantag är:

- beställningstrafik och chartertrafik
- rundresor där passagerarna åker tillbaka till samma utgångspunkt,
- trafik som anordnas vid särskilda evenemang
- resor där logi eller andra turisttjänster ingår i resan
- Resor där det huvudsakliga syftet är något annat än själva persontransporten. Sådana syften kan t.ex. vara sightseeing, konsert eller måltid under själva färden.

En särskild typ av kommersiell kollektiv linjetrafik är så kallad hop-on-hop-off-trafik, som är linjelagda sightseeingturer enligt tidtabell och med fasta anöringsplatser, där linjerna går tillbaka till utgångspunkten och där passagerarna kan gå på och av var de vill. Den trafiken ingår därför i undersökningen, trots att den genom sin prissättning kanske främst är intressant för turister.

Undersökningen omfattar företag och organisationer som, enligt uppgift från Transportstyrelsen, har eller haft tillstånd att bedriva kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten. Trafiktillstånden kan omfatta såväl inrikes som utrikes trafik, helt eller delvis under kalenderåret 2013. Endast företag eller organisationer som bedrivit verksamhet till någon del i egen regi, eller som utfört trafik åt ett kommersiellt företag eller ekonomisk förening, ingår.

Resultaten från undersökningen redovisas avidentifierade av hänsyn till sekretess, och endast på aggregerad nivå, inte för enskilda företag.

2.2. Täckning av verksamheten

29 företag har tillfrågats om att delta i årets undersökning "Kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten". Tolv av dessa företag har inte bedrivit kommersiell kollektiv linjetrafik under 2013 och ingår därmed inte i undersökningspopulationen (benämns övertäckning). Av återstående sju företag är det tre företag som utgör bortfall i undersökningen, vara två avböjt medverkan i undersökningen och ett företag som inte alls svarat.

Tolv företag har besvarat enkäten och för ytterligare tre företag har de uppgifter som samlades in i pilotundersökningen 2013 (avseende verksamhetsåret 2012) använts. Några av uppgiftslämnarna har inte besvarat samtliga frågor, varför det förekommer partiellt bortfall på en eller flera av enkätfrågorna. Detta beskrivs närmare i avsnittet "Om statistiken" nedan.

Undertäckning, det vill säga att företag som bedrivit kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten men som inte ingår i undersökningspopulationen, kan förekomma om det finns företag som bedriver kommersiell kollektiv linjetrafik och som varken Trafikanalys, Transportstyrelsen eller Samtrafiken i Sverige AB känner till. I det fall undertäckning förekommer är omfattningen på den verksamhet som det eller dessa företag bedriver troligtvis liten i sammanhanget. För mer information kring datainsamlingen, se avsnittet "Om statistiken" nedan.

2.3. Beräkning av transportarbetet

Transportarbetet är den sammanlagda sträcka som alla resenärer tillryggalägger tillsammans, och det mäts i enheten personkilometer. En personkilometer är det transportarbete som utförs när en person färdas en kilometer.

Det är i allmänhet svårt för trafikföretagen att uppge det verkliga transportarbetet. I de fall respondenten inte lämnat någon uppgift om transportarbete har detta beräknats genom att multiplicera antalet resor med en medelfärdlängd, som har härletts utifrån uppgifter i den senaste resvaneundersökningen RVU Sverige 2011–12³. Medelfärdlängden har i den skattats till 9,12 kilometer.

³ Trafikanalys, www.trafa.se/sv/Statistik/Resvanor/

3. Resultat

3.1. Utbud

Under 2013 fanns 25 kommersiella kollektiva linjer för fartyg, med totalt omkring 17 000 avgångar. Fartygens sammanlagda passagerarkapacitet uppgick till drygt 3 800 platser.

Den sammanlagda körsträckan eller antalet fartygskilometer, uppgick under 2013 till cirka 172 000 kilometer.

3.2. Resande

Under 2013 genomfördes drygt en halv miljon resor inom den kommersiella kollektiva linjetrafiken på vatten. Med resor avses här antalet påstigande passagerare. Fyra av företagen har under 2013 kört fler än 20 000 resenärer. En tredjedel av företagen har kört färre än 10 000 passagerare. Transportarbetet för 2013 har beräknats till 11 miljoner personkilometer.

3.3. Fartyg

Under 2013 har totalt 30 fartyg använts inom den kommersiella kollektiva linjetrafiken på vatten. Hälften av företagen har uppgett att de har ett fartyg och övriga har minst två fartyg för denna verksamhet. Med fartyg avses här antal fartyg som använts i kommersiell kollektiv linjetrafik under året, inte det totala antalet fartyg som företaget använder, i annan verksamhet så som till exempel samhällsfinansierad lokal kollektivtrafik eller godstransporter. För mer information avseende eventuell mätosäkerhet se avsnittet "Om statistiken" nedan.

I stort sett samtliga fordon, 28 stycken, är dieseldrivna fordon. Hälften av fartygen har en passagerarkapacitet på 100 platser eller mer.

3.4. Nyckeltal

Utbudet beskrivs genom körsträcka per avgång och antal påstigande per avgång. Antal påstigande per avgång är ett mått på hur effektivt trafiken används.

De företag som ingår i årets undersökning har tillsammans haft drygt 17 000 avgångar fördelat på 25 linjer under 2013. Det ger i genomsnitt knappt 700 avgångar per linje. Hur många avgångar per linje som faktiskt körts skiljer sig dock relativt mycket mellan företagen, från omkring 50 avgångar till cirka 3 000 avgångar per linje.

Under 2013 körde fyra företag mellan 20 och 30 kilometer per avgång medan fem företag körde mindre än tio kilometer per avgång i genomsnitt. I genomsnitt kördes 11 kilometer per avgång.

Antalet påstigande per avgång i den kommersiella kollektiva linjetrafiken på vatten uppgick i genomsnitt till 35 personer. Åtta av företagen har mellan 20 och 50 påstigande per avgång.

4. Tabeller

I frekvenstabellerna 1–3 redovisas svaren för de företag som svarat på undersökningen eller vars uppgifter insamlats på annat sätt. Tabell 4 redovisar vissa nyckeltal för trafiken.

Tabell 1: Utbud av kommersiell linjetrafik på vatten under 2013

	<u>Totalt</u>	<u>Antal svarande</u>
Antal linjer	26	15
Total passagerarkapacitet i 1000-tal	2 692	14
Antal avgångar	17 299	14
Fartygskilometer i 1000-tal	172	11

Tabell 2: Resande kommersiell linjetrafik på vatten under 2013

	<u>Totalt</u>	<u>Antal svarande</u>
Antal resor i 1 000-tal	596	14
Personkilometer i 1000-tal	11 413	13

Tabell 3. Fartyg för kommersiell linjetrafik under 2013

Antal fartyg	Totalt	Antal svarande
Totalt	30	15
därav		
Diesel	29	
Övriga bränslen	1	
Vet ej	0	
Passagerarkapacitet		
Totalt	30	15
upp till 12 sittplatser	2	
13-30	1	
31-59	2	
60-99	11	
100-149	6	
150-299	6	
300-400	0	
Fler än 400 sittplatser	2	

Tabell 4 - Nyckeltal för kommersiell linjetrafik på vatten 2013

	<u>Totalt</u>	<u>Antal svarande</u>
Påstigande per avgång	34,5	14
Körsträcka per avgång (km)	11,3	11
Avgångar per linje	692,0	14

Bilaga 1: Fakta om statistiken

Statistikens innehåll

Trafikanalys är statistikansvarig myndighet för ämnesområdet Transporter och kommunikationer, vilket bland annat inkluderar statistikområdet Kollektivtrafik och samhällsbetalda resor. Föreliggande rapport avser den kollektivtrafik som definieras som kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten.

Med kommersiell trafik avses trafik som inte regleras genom avtal med det offentliga. Kommersiell trafik bedrivs av ett trafikföretag i egen regi eller på uppdrag av kommersiellt företag utifrån rent marknadsmässiga bedömningar och utan det offentliga finansiella stöd. Exempelvis beslutar trafikföretaget eller en kommersiell uppdragsgivare helt på egen hand om linjesträckning, prissättning, trafikintensitet och när trafiken ska etableras eller upphöra.

Undersökningen syftar till att beskriva den kommersiella kollektiva linjetrafiken i Sverige som bedrivs på vatten. Det avser trafik, den service som erbjuds i form av antal linjer, turer och fartygskapacitet (motsvarar antalet sittplatser) samt hur tjänsterna används i form av antal resor som bedömts kunna utföras efter affärsmässiga principer.

Samtliga uppgifter redovisas endast på aggregerad nivå, inte för enskilda företag, vilka dessutom är oidentifierade av sekretessskäl. Av samma anledning redovisas inga namn på de företag som ingår i undersökningen.

Viktiga användningsområden för statistiken är bland annat:

- utvärderingen av den nya kollektivtrafiklagen som från och med 1 augusti år 2012 även gäller vattenburen trafik
- Att kunna följa upp målet om en fördubblad kollektivtrafik till år 2020
- opinionsbildning inom bransch- och intresseorganisationer, t.ex. Skärgårdsredarna

Population och ram

Undersökningspopulationen omfattar de företag eller organisationer som har eller haft Transportstyrelsens tillstånd att bedriva kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten helt eller delvis under kalenderåret 2013. Endast de företag eller organisationer som bedrivit verksamhet i egen eller delvis i egen regi, eller som utfört trafik åt ett kommersiellt företag eller ekonomisk förening, ingår.

Underlag till undersökningspopulationen är dels uppgifter från föregående års pilotundersökning, dels från Trafikanalys pågående regeringsuppdrag att utvärdera marknadsöppningar i kollektivtrafiken⁴. Undersökningspopulationen bestod från början av 29 företag. På förhand var det inte känt om samtliga företag bedrivit kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten under år 2013.

⁴ Näringsdepartementet N2010/7904/TE

Mätning

I undersökningen efterfrågas uppgifter om utbud, resor och fartyg.

Datainsamling

Uppgiftsinsamling har genomförts via en webbenkät med två påminnelser. En inbjudan till webbenkäten skickades ut via e-post den 8 maj år 2014 till samtliga företag i den tänkta undersökningspopulationen. Påminnelser skickades ut via e-post under maj och juni månad. Utöver epostpåminnelser har samtliga företag som inte besvarat enkäten även kontaktats per telefon. Vid kontakt med företagen erbjöds även hjälp med att fylla i enkäten genom att uppgifter kunde samlas in via telefon. De kontaktade företagen avböjde denna hjälp.

Tillförlitlighet totalt

Utskick 2014 gjordes till 29 företag. Tolv av de tillfrågade företagen visade sig inte ha bedrivit någon kommersiell kollektiv linjetrafik under 2013, och utgick därmed ur undersökningspopulationen (s.k. övertäckning). Undersökningspopulationen bestod således av 17 företag. Två av företagen har det inte varit möjligt att få kontakt med vare sig via e-post eller via telefon. Det är därmed okänt om de ska ingå i undersökningspopulationen eller inte. Tre företag har vid kontakt avböjt medverkan i undersökningen. I två fall hänvisades till undersökningens frivillighet och i ett fall hade företagets dokumentation förstörts vid en brand. 12 av företagen har lämnat uppgifter direkt via webbformuläret eller i dialog med Statisticon AB. För tre av företagen som initialt utgjorde bortfall har föregående års uppgifter bedömts möjliga att använda även i årets undersökning.

Ett omfattande påminnelsearbete har lagts ner för att få in svar från företagen som många gånger har varit motvilliga att lämna uppgifter. Att mätperioden sammanföll med den mest intensiva arbetsperioden förstärkte svårigheterna att samla in uppgifter. En stor del av den kommersiella kollektiva linjetrafiken på vatten bedrivs i huvudsak under sommarperioden och årets uppgiftsinsamling sammanföll med denna period. Några av uppgiftslämnarna har kommenterat att de tycker det skulle vara bättre att besvara enkäten under vår eller höst.

Osäkerhetskällor

Den främsta osäkerhetskällan i undersökningen är mätosäkerhet. I några av frågorna har uppgiftslämnarna ombetts räkna fram olika uppgifter, något som vållat svårigheter.

Osäkerhet råder också kring rampopulationen och vilka företag som bedrivit kommersiell kollektiv linjetrafik. Det visade sig i efterhand, vid besök på företagets hemsidor att ett par företag som lämnat uppgifter inte bedrev kommersiell kollektiv linjetrafik utan upphandlad trafik.

Svarsbortfall och objektsbortfall

Som nämnt ovan saknas en eller flera uppgifter från flera av uppgiftslämnarna. I undersökningen om kommersiell kollektiv linjetrafik på väg hänvisar flera av uppgiftslämnarna till affärssekretess och hård konkurrens och avböjer medverkan helt eller delvis. Detta är inte lika vanligt förekommande i denna undersökning, däremot menade flera uppgiftslämnare att datainsamlingsperioden låg fel rent tidsmässigt då den sammanföll med sommarperioden och deras huvudsakliga verksamhetsperiod varför de inte hade tid att lämna uppgifter.

Mätosäkerhet

Ett exempel på mätosäkerhet finns i uppgiften om personkilometer där endast ett fåtal av respondenterna bedöms ha förstått frågan. Flera företag har istället lämnat en uppgift som troligen är linjelängd.

Frågan om antal linjer och antal passagerare har besvarats av flest uppgiftslämnare och bedöms ha mindre mätosäkerhet än övriga uppgifter. Dock kan det vara svårt att renodla svaren från kommersiell kollektiv linjetrafik och annan trafik (t.ex. upphandlad trafik, eller chartertrafik/rundresor).

En majoritet av respondenterna har besvarat frågan om fartygskilometer, dvs. hur lång sträcka fartygen kört i kommersiell trafik. Dock finns även här en osäkerhet kring företagets möjlighet att särskilja den kommersiella kollektiva linjetrafiken från företagets övriga verksamhet då definitionen av vad som är kommersiell kollektiv linjetrafik ibland kan vara svår att förstå.

Det förekommer vidare att begreppet antal avgångar är svårt att förstå. Med avgång avses en hel linjetur, oavsett hur många anföringsplatser fartyget stannar vid. Dock förekommer det att företag lämnat uppgift om ett orimligt stort antal avgångar vilket tolkats som att man räknat varje anföringsplats som en egen avgång. Denna typ av missförstånd förekommer även i undersökningen om kommersiell kollektiv linjetrafik på väg.

Ramtäckning

Flera av de tillfrågade företagen har visat sig inte bedriva någon kommersiell kollektiv linjetrafik under 2013 och klassas därmed som övertäckning i undersökning. Undertäckning kan förekomma om det finns företag som bedriver kommersiell kollektiv linjetrafik som varken Trafikanalys eller Samtrafiken känner till. I det fall undertäckning förekommer är omfattningen på den verksamhet som de eller dessa företag bedriver troligtvis marginell i sammanhanget.

Bearbetning

De inrapporterade uppgifterna har bearbetats och kontrollerats i flera steg av Statisticon. Kontroll av konsistens i svaren har genomförts och jämförelser mot föregående års uppgifter har gjorts där så varit möjligt. Baserat på resultatet av kontrollerna har återkontakter gjorts med uppgiftslämnare för verifiering av lämnade uppgifter. I några fall har Statisticon inte lyckats få tag på uppgiftslämnare för verifiering. Enstaka uppgifter kan därför vara mer eller mindre orimliga, men har ändå behållits i analysdatabasen då de inte bedömts påverka resultaten från undersökningen (t.ex. om de är osannolikt låga). Data har bearbetats i flera steg innan en slutlig analysdatabas erhållits. Bearbetningsstegen involverar skapande av härledda variabler och imputeringar. De olika stegen finns dokumenterade.

I de fall uppgift om transportarbete inte lämnats i enkäten har detta beräknats genom att multiplicera antalet resor med en medelfärdlängd som hämtats från den senaste Resvaneundersökningen (2011-12), vilken är 9,12 km. Detta är t.ex. fallet för de uppgifter som hämtats från föregående års (pilot)undersökning där transportarbete inte efterfrågades.

Jämförbarhet

Jämförbarhet över tiden

2013 genomfördes en pilotundersökning avseende kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten. Inga resultat från denna undersökning har redovisats. Detta är således första gången resultat avseende kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten publiceras.

Jämförbarhet med annan statistik

Statistiken är till stor del jämförbar med de uppgifter som samlas in i undersökningen om kommersiell kollektiv linjetrafik på väg. Uppgifterna som efterfrågas överensstämmer i stort mellan undersökningarna. I kommersiell kollektiv linjetrafik på väg delas uppgifterna dock upp på trafik som sker inom respektive mellan län samt utrikes, och det görs också skillnad i om trafiken bedrivs helt eller delvis i egen regi, eller utgör förstärkningstrafik. I rapporten om kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten samlas uppgifter endast in på totalnivå, oavsett linjernas regionala utsträckning eller i vilken regi trafiken bedrivs.

Tillgänglighet

Rapporten "Kommersiell kollektiv linjetrafik på vatten" publiceras i serien Trafikanalys Statistik, en gång per år. Rapporten finns tillgänglig i PDF-format på Trafikanalys webbplats.

Myndighet: Trafikanalys
Adress: Torsgatan 30, 113 21 Stockholm
Kontaktperson: Mats Wiklund
Telefon: 08-414 42 32
Telefax: 08-414 42 10
E-post: mats.wiklund@trafa.se

Producent: Statisticon AB
Företag: Statisticon AB
Adress: Östra Ågatan 31, 753 22 Uppsala
Kontaktperson: Åsa Greijer
Telefon: 010-130 80 00
E-post: asa.greijer@statisticon.se

Bilaga 2: Frågeblankett

Urvalsfråga

Denna sida är KLAR

Urvalsfråga

Undersökningen ska endast besvaras av sjötrafikföretag eller organisation som uppfyller samtliga följande villkor:

- Bedrivit kollektivtrafik på vatten med tidtabell under år 2013, hela året eller del av året. Både trafik inom ett län samt trafik mellan län ingår. Internationell trafik ingår ej, ej heller Gotlandstrafiken.
- Verksamheten bedrivs i egen regi eller på uppdrag av kommersiell eller annan privat aktör (ej kommun eller regional kollektivtrafikmyndighet)

Har ert företag bedrivit verksamhet på detta sätt?

- Ja
 Nej

Exempel på typer av verksamhet som ingår:

- Färja som drivs av ekonomisk förening utan stöd från det allmänna
- Båtförbindelse mellan fastland och ö eller badplats med tidtabell under några sommarveckor
- Båtförbindelse i regi av kommersiellt fastighetsbolag eller handelsplats
- Båtrafik som handläts upp av Svenska kyrkan eller annan ideell organisation
- Båtrafik som går på tidtabell, men som endast avgår då det finns efterfrågan (genom förbeställning eller förköpt biljett)

Exempel på typer av verksamhet som INTE ska ingå:

- Trafik med ekonomiskt stöd från kommunen eller regionala kollektivtrafikmyndigheten
- Beställningstrafik och/eller chartertrafik
- Taxibåt
- Rundresor där passagerarna åker tillbaka till samma utgångspunkt
- Resor där logi och andra turisttjänster ingår i resan
- Resor där det huvudsakliga syftet är något annat än själva persontransporten (ex. sightseeing under själva färden, konsert, måltid, eller evenemang på destinationen)

[Fortsätt](#)

Utbud

Denna sida är KLAR

Utbud

Om ert företag bedriver både samhällsfinansierad trafik och trafik i egen regi (här kallad kommersiell trafik) ska bara den kommersiella trafiken rapporteras här.

En linje som körs tur och retur räknas som en linje även om fartyget gör ett uppehåll. Om något annat företag kör er linje på uppdrag av er ska ni ändå fylla i den linjen under fråga 1.

1) Antal linjer helt i egen regi eller på uppdrag

Ex. företag, ekonomisk förening eller annan privat aktör, fyll i åt vem/vilka i anmärkningsrutan.

Antal

st

Anmärkning

Fartygskilometer

Om du har en tur som tar 30 minuter och har en genomsnittlig marschastighet på 12 knop (22,2 km/h) så kan längden för turen beräknas som:

$$12 \text{ knop} * 1,85 * 30 \text{ min} / 60 = 11,1 \text{ km}$$

alternativt:

$$22,2 \text{ km/h} * 30 \text{ min} / 60 = 11,1 \text{ km}$$

beroende vilket hastighetsmått du vill använda dig av.

Resans sträcka ska sedan multipliceras med antalet avgångar som gjorts under året och sedan summeras över antal linjer.

Om du har en linje som gör 8 avgångar per dag varje vardag under juni, juli och augusti där resans längd är 10,4 km, och en linje som gör 4 avgångar per dag alla dagar i veckan under juli och augusti med en reslängd på 28,3 km så blir värdet för fartygskilometer $5\,408 + 7\,018,4 = 12\,426,4$.

Linje	Avgångar per dag	Antal dagar i veckan	Reslängd	Fartygskilometer
1	8	65	10,4	$8 * 65 * 10,4 = 5\,408$
2	4	62	28,3	$4 * 62 * 28,3 = 7\,018,4$

2) Fartygskilometer:

Beräknas genom att multiplicera antalet turer under året med antal kilometer för linjen, summerat över alla linjer. Finns inte uppgifter för avstånd i kilometer går det att skatta enligt anvisningarna i definitionsdokumentet.

km

[Fortsätt](#)

Resande

Följande trafik ska inte räknas som kollektivtrafik:

- Beställnings- och chartertrafik
- Rundresor där passagerarna åker tillbaka till samma utgångspunkt
(*Detta innebär att s.k. hop-on hop-off-trafik med tidtabell räknas som kollektivtrafik, men inte sightseeingresor där man inte kan gå på och av under färd*)
- Resor där logi eller andra turisttjänster ingår i resan
- Resor där det huvudsakliga syftet är något annat än själva persontransporten
(*Sådana syften kan t.ex. vara sightseeing, konsert eller måltid under själva färden*)

Antal passagerare/påstigande

3) I ordinarie linjelagd trafik - helt i egen regi eller på uppdrag av annan privat organisation

Antal

 st

Anmärkning

Antal avgångar under året

4) I ordinarie linjelagd trafik - helt i egen regi eller på uppdrag av annan privat organisation

 st**Personkilometer**

Medelfärdlängden för regional sjötrafik i Sverige är $9,12 \pm 4,78$ km ($4,92 \pm 2,58$ nautiska mil). Det är det första värdet som ska användas - det andra värdet anger osäkerheten i skattningen.

5) Personkilometer

Beräknas genom att multiplicera antal resenärer per tur med antal kilometer för linjen multiplicerat med antal turer under året summerat över alla linjer. Finns inte uppgifter om detta finns det skattningar i definitionsdokumentet som kan användas istället.

 km[Fortsätt](#)**Fartyg som används för inrikes resor****Drivmedel**

6) Totalt antal fartyg som drivs med diesel
Ange namnen på fartygen som drivs med diesel (och varit i bruk under 2013) i anmärkningsrutan.

Antal

 st

Anmärkning

7) Totalt antal fartyg med övriga bränslen

Ange namnen på fartygen som drivs med respektive drivmedel (och varit i bruk under 2013) i anmärkningsrutan.

 st[Fortsätt](#)

Bilaga 3 Definitioner



Definitioner

Undersökningen ska endast besvaras av sjötrafikföretag eller organisation som bedrivit kommersiell linje- och kollektivtrafik på vatten, inrikes trafik, såväl trafik inom ett län som trafik mellan län, helt eller delvis under kalenderåret 2013.

Dessutom ska endast företag eller organisation som bedriver verksamhet i egen eller delvis i egen regi, eller som utför trafik åt ett kommersiellt företag eller ekonomisk förening, ingå.

För definition av kollektivtrafik tillämpas Transportstyrelsens tolkning enligt nedan:

Kollektivtrafik

Kollektivtrafik definieras i kollektivtrafiklagen med en hänvisning till EU:s [kollektivtrafikförordning 1370/2007](#). I förordningens artikel 2 a definieras kollektivtrafik som *persontransporttjänster av allmänt ekonomiskt intresse som erbjuds allmänheten fortlöpande och utan diskriminering.*

Transportstyrelsen tolkar definitionen som att begreppet omfattar trafik som har som huvudsyfte att transportera passagerare på en tidtabellbunden linje.

Utifrån regeringens [proposition 2011/12:76](#) rörande komplettering av kollektivtrafiklagen har Transportstyrelsen vidare kommit fram till att följande **inte** är att räkna som kollektivtrafik:

- beställningstrafik och chartertrafik
- rundresor där passagerarna åker tillbaka till samma utgångspunkt
 - Detta innebär att s.k. hop-on hop-off-trafik med tidtabell räknas som kollektivtrafik, men inte sightseeingresor där man inte kan gå på och av under färd.
- resor där logi eller andra turisttjänster ingår i resan
- resor där det huvudsakliga syftet är något annat än själva persontransporten
 - Sådana syften kan t.ex. vara sightseeing, konsert eller måltid under själva färden.

Med fortlöpande avses här även trafik som endast bedrivs under vissa perioder under året.

Observera att förstärkningstrafik (*varaktig eller tillfällig trafik, vid stora trafikströmmar, utöver vad som angetts i tidtabell exempelvis i högtrafik eller vid särskilda evenemang*) också skall redovisas. Däremot skall beställningstrafik, chartertrafik, eller annan liknande tillfällig trafik enligt punktsatserna ovan inte redovisas.

Kommersiell trafik

Med kommersiell trafik avses trafik som inte regleras genom avtal med det offentliga. Kommersiell trafik bedrivs av ett trafikföretag eller på uppdrag av kommersiellt företag (t.ex. fastighetsägare) utifrån rent marknadsmässiga bedömningar och utan det offentligas inblandning. T.ex. beslutar trafikföretaget eller uppdragsgivaren helt på egen hand om linjesträckning, prissättning och när trafiken ska etableras eller upphöra.

Utbud

Ange hur många **linjer** som ni bedriver helt i egen regi eller på uppdrag av annan kommersiell aktör. En linje som körs tur och retur räknas som en linje även om fartyget gör ett uppehåll. Om något annat företag kör er linje på uppdrag av er ska ni ändå fylla i den linjen under fråga 1.

Uppgifter om **fartygskilometer** kan beräknas genom att multiplicera antalet turer under året med antal kilometer för linjen, summerat över alla linjer. Finns inte uppgifter för avstånd i kilometer går det att skatta genom att använda sig av den genomsnittliga marschhastigheten gånger turens längd i timmar.

Om du har en tur som tar 30 minuter och har en genomsnittlig marschastighet på 12 knop (22,2 km/h) så kan längden för turen beräknas som:

$$12 \text{knop} * 1,85 * 30 \text{min} / 60 = 11,1 \text{km}, \text{ alternativt:}$$

$$22,2 \text{km/h} * 30 \text{min} / 60 = 11,1 \text{km} \text{ beroende vilket hastighetsmått du vill använda dig av.}$$

Resans sträcka ska sedan multipliceras med antalet avgångar som gjorts under året och sist summeras över antal linjer.

Om du har en linje som gör 8 avgångar per dag varje vardag under juni, juli och augusti där resans längd är 10,4 km, och en linje som gör 4 avgångar per dag alla dagar i veckan under juli och augusti med en reslängd på 28,3 km så blir värdet för **fartygskilometer** $5\,408 + 7\,018,4 = 12\,426,4$.

Linje	Avgångar per dag	Antal dagar under året	Reslängd	Fartygskilometer
1	8	65	10,4	$8 * 65 * 10,4 = 5\,408$
2	4	62	28,3	$4 * 62 * 28,3 = 7\,018,4$

Resande

Redovisade resor och transportarbete skall omfatta inrikes påstigningar som genererar biljettintäkter eller motsvarande till det egna företaget. Detta medför att resande på vatten som körs uteslutande åt regional kollektivtrafikmyndighet på entreprenad inte skall rapporteras. Denna uppgift lämnas i stället av respektive regional kollektivtrafikmyndighet i en annan undersökning. Resande på vatten som framförs på uppdrag åt annan kommersiell aktör, eller där platser upplåts åt annan (kan vara både offentlig och kommersiell aktör), rapporteras.

Ange hur många **påstigningar** som gjorts med er under året, en tur- och returresa räknas som två resor. Ange totalt antal påstigningar där resandet gjorts helt i egen regi (ordinarie linjelagd trafik eller på uppdrag av annan organisation ex. företag eller ekonomisk förening) och förstärkningstrafik (egen regi eller på uppdrag av annan organisation) under fråga 3.

Med förstärkningstrafik menas varaktig eller tillfällig trafik, vid stora trafikströmmar, utöver vad som angetts i tidtabell exempelvis i högtrafik eller vid särskilda evenemang. Samtliga resor under året redovisas.

Ange hur många **avgångar** ni haft under året. Med avgång avses en linjetur, oavsett hur många hållplatser fartyget stannar vid. Avgång från starthållplatsen räknas som en separat avgång, start från ändhållplatsen (vid returresa) räknas också som en separat avgång.

Personkilometer (transportarbete)

Transportarbetet är den sammanlagda reslängden som passagerarna tillryggalägger och mäts i antal **personkilometer**. Transportarbetet kan räknas ut på två sätt:

- 1) Dels genom att multiplicera den genomsnittliga reslängden (medelfärdlängd per ombordstigning) med antalet ombordstigningar. Om man inte har någon uppfattning om medelfärdlängden kan man använda en nationell uppskattning som har gjorts utifrån den nationella resvaneundersökningen, RVU Sverige 2011–12. Därifrån får vi att medelfärdlängden för regional sjötrafik i Sverige är: $9,12 \pm 4,78$ km ($4,92 \pm 2,58$ nautiska mil). Det är det första värdet som ska användas – det andra värdet anger osäkerheten i skattningen.
- 2) Ett alternativt sätt att räkna ut transportarbetet är genom att använda beläggning. Med kunskap om antalet passagerare på varje delsträcka får man transportarbetet genom att multiplicera antalet passagerare med avståndet mellan bryggorna, och summera dessa produkter för alla delsträckor på linjen. Utan detaljerad kunskap om beläggningen på varje delsträcka får man anta en medelbeläggning längs linjens hela sträckning, och multiplicera denna med linjens totala längd.

Fartygsuppgifter

Observera att alla fartyg som ert företag använder för inrikes resor skall redovisas under rubrikerna *Bränsletyper och Sittplatser*.

Ange hur många av era fartyg som drivs med **diesel** som bränsle under fråga 6 och hur många som drivs av **övriga bränsletyper** under fråga 7.

I anmärkningsrutan ber vi er ange namnen på de fartyg som är aktiva för varje enskild bränsletyp. Detta för att ni ska slippa lämna uppgifter om fartygens storlek som vi då istället kan hämta direkt från trafikverkets register.



Trafikanalys är en kunskapsmyndighet för transportpolitiken. Vi analyserar och utvärderar föreslagna och genomförda åtgärder inom transportpolitiken. Vi ansvarar även för officiell statistik inom områdena transporter och kommunikationer. Trafikanalys bildades den 1 april 2010 och har huvudkontor i Stockholm samt kontor i Östersund.